

บันทึกข้อความ

สำนักงานเลขาธิการ
เลขที่ 234
วันที่ 15 ส.ค. 2558

ส่วนราชการ.....ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต โทร ๕๔๒๐ และ ๕๔๒๒
ที่ ศปท. ๐๕/๒๕๕๘ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๘
เรื่อง สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตร คู่มือ และแนวทางการสร้างเครือข่าย
ภาครัฐต่อต้านทุจริต ภายใต้โครงการ “ข้าราชการไทยไร้ทุจริต”

๙

เรียน ผอ.สทก. ผ่าน ศปท. (น.ส.อาทิสดา)

ตามที่มอบหมายให้ น.ส.สุวิมล รัตนโมสิต และ น.ส.สุธีรัตน์ อินจิโน เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตร คู่มือ และแนวทางการสร้างเครือข่ายภาครัฐต่อต้านทุจริต ภายใต้โครงการ
“ข้าราชการไทยไร้ทุจริต” ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘ ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ร่วมกับ ศูนย์บริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นั้น

ในการนี้ ขอสรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์การประชุมฯ เพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตร คู่มือ และแนวทางการสร้าง
เครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต ภายใต้โครงการ “ข้าราชการไทยไร้ทุจริต” ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก
เพื่อสร้างเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต โดยมุ่งหวังให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ อันจะส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อภาครัฐและประเทศชาติ รวมทั้ง
จะนำผลการประชุมไปจัดทำเป็นคู่มือแนวปฏิบัติให้เครือข่ายได้ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน

๒. กลุ่มเป้าหมายของการประชุมฯ ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต
(ศปท.) และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๓๕ หน่วยงาน หน่วยงานละ ๒ คน

๓. สารสำคัญที่ประชุมฯ ได้มีข้อคิดเห็น และมีประเด็นหารือร่วมกันของ (ร่าง) หลักสูตร
การสร้างเครือข่ายภาครัฐเพื่อดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๓.๑ เนื้อหาของ (ร่าง) หลักสูตรฯ ประกอบด้วย ๓ หน่วยหลัก ดังนี้

หน่วยที่ ๑ : การทุจริต ความหมาย แนวคิด และรูปแบบ ขอบข่ายเนื้อหาสาระ
ได้แก่ ความหมายของการทุจริต แนวคิดของการทุจริต และรูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน

หน่วยที่ ๒ : การสร้างและการบริหารเครือข่าย ขอบข่ายเนื้อหาสาระ ได้แก่ ความหมาย
ของเครือข่าย การออกแบบเครือข่าย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รูปแบบเครือข่ายและการบริหารเครือข่าย

หน่วยที่ ๓ : การต่อต้านการทุจริตและการสร้างเครือข่ายต่อต้านการทุจริต
ขอบข่ายเนื้อหาสาระ ได้แก่ แนวทางการต่อต้านการทุจริตและบทเรียนการต่อต้านการทุจริตจากต่างประเทศ
และเครือข่ายการต่อต้านการทุจริต

(รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ)

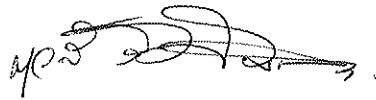
๔. การดำเนินการในระยะต่อไป

๔.๑ ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ
ระดมความคิดเห็นผู้บริหารหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดวิธีการคัดเลือก สรรหาเครือข่ายภาครัฐต่อต้าน
การทุจริต รวมถึงร่วมกันพิจารณาแนวทางการดำเนินงานตามหลักสูตรการอบรม และร่างคู่มือฯ เพื่อไปทำหน้าที่
เป็นวิทยากรตัวคูณ จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๕๐ หน่วยงาน ประมาณ ๕๐๐ คน แบ่งการอบรมออกเป็น ๕ รุ่น
รุ่นละ ๑๐๐ คน รุ่นละ ๑ วัน ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๗ มกราคม และ วันที่ ๒- ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

๔.๒ ผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นวิทยากรตัวคูณจัดอบรม ให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้กับเครือข่ายภาครัฐ เพื่อให้เครือข่ายภาครัฐปลุกกระแสต่อต้านการทุจริตหน่วยงานละ ๑ ครั้ง ประมาณครั้งละ ๖๐ คนระหว่างวันที่ ๒๗ มกราคม ถึง วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ณ หน่วยงานของวิทยากรตัวคูณ โดยตั้งเป้าสร้างเครือข่ายทุกภาคส่วนทั่วประเทศ จำนวน ๑๕,๐๐๐ คน

๔.๓ ศปท. ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจหลัก ครอบคลุมงานการป้องกันและต่อต้านการทุจริต และการส่งเสริม/คุ้มครองจริยธรรมภายใน สศช.ตามอำนาจหน้าที่ในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สศช. สำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๖ จึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างเครือข่ายการต่อต้านการทุจริตภายในองค์กร และเตรียมความพร้อมให้ความร่วมมือจัดอบรมวิทยากรตัวคูณตามข้อ ๔.๒ ในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเวลา ๑ วัน ณ สศช. ซึ่งทางศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะประสานอย่างเป็นทางการต่อไป และให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดอบรมทั้งหมด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ จะขอบคุณยิ่ง

(นางสาวสุลลี รัตนโสมสิต)
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

(นางสาวสุลลีรัตน์ อินจิโน)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

๑๖ เรือง รส. ๑๖. ๑๖. ๑๖.
เพื่อไปลงทราบ
15/๑๖.๑๖.๑๖.
๑๖.๑๖.๑๖.

๑๖ เรือง รส. ๑๖.
ไป/๑๖.๑๖.
๑๖.๑๖.๑๖.
๑๖.๑๖.๑๖.

๑๖.๑๖.
๑๖.๑๖.
๑๖.๑๖.

ด่วนที่สุด

ใบนำส่ง

งานเลขานุการ รศท. สาณวิทย์

082 7 มี.ค. 2558

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เรื่อง .			
ที่	ถึง	จาก	วันที่
๑	เรียน รศท. สาณวิทย์	สกก. สกพ	7 มี.ค. 2558
๒	เรียน ผอ. สสค	ส. รศท. พรหม	7 มี.ค. 58
๓	เรียน สปท.	ส. กิ่ง	7 มี.ค. 58
๔			
๕			
	เพื่อทราบ		ขอพบ
	เพื่อพิจารณาอนุมัติ		ขอชี้แจงเพิ่มเติม
	เพื่อพิจารณาลงนาม		ขอเรื่องเดิมแนบ
	เพื่อพิจารณาและสั่งการ		โปรดทำหนังสือตอบ
	เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ		โปรดสอบเรื่องและรายงาน
	เพื่อดำเนินการต่อไป		เพื่อเก็บเข้าแฟ้ม
หมายเหตุ			
ส่งตาม Fax สสค 6 มี.ค. 58 ② - ส่งตาม Fax สสค 15 มีนาคม 6 มี.ค. 58 ด้วย 6 มี.ค. 58 คุณ กิ่ง + คุณ สุวิรัตน์ โปรดเข้าร่วมด้วย + สรุปด้วย อาทิตย์ 8 มี.ค. 58			

ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๑๒๐๔/ว ๒๗๗

สำนักงาน ป.ป.ท.

อาคารซอฟต์แวร์ปาร์ค ถนนแจ้งวัฒนะ

อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตร คู่มือ และแนวทางการสร้างเครือข่ายภาครัฐ
ต่อต้านทุจริต ภายใต้โครงการ “ข้าราชการไทยไร้ทุจริต”

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. โครงการข้าราชการไทยไร้ทุจริต	จำนวน ๑ ชุด
	๒. กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ	จำนวน ๑ ฉบับ
	๓. แบบตอบรับการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ	จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ร่วมกับ ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินโครงการข้าราชการไทยไร้ทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง “เครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต” ที่เข้มแข็งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ปลุกจิตสำนึกและสร้างค่านิยมการต่อต้านทุจริตแก่ข้าราชการเจ้าหน้าที่ของรัฐ และปฏิบัติการเชิงรุกด้านการป้องกันการทุจริต รวมถึง เพื่อให้ประชาชนเกิดการยอมรับและเชื่อมั่นในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ในการนี้ สำนักงาน ป.ป.ท. ร่วมกับ ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีกำหนดจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตร คู่มือ และแนวทางการสร้างเครือข่ายภาครัฐต่อต้านทุจริต ภายใต้โครงการ “ข้าราชการไทยไร้ทุจริต” ในวันที่ ๑๓ - ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๒๐ อาคารนวัตกรรม ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้การจัดกิจกรรมดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ จึงขอเรียนหัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวน ๒ ท่าน เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการตามวัน เวลา และสถานที่ ดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ ขอให้ส่งแบบตอบรับมายัง ผู้ประสานงาน (รัตนา ปฏิสนธิเจริญ) ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภายในวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๘ ทางโทรศัพท์ ๐๒-๒๕๕-๒๕๒๕ (อัตโนมัติ) โทรศัพท์ ๐๘๙-๑๗๓-๖๒๔๑ หรือ E-mail: snowrain_k@hotmail.com

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายประยงค์ ปรียาจิตต์)

เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

สำนักคุ้มครองและป้องกัน

โทรศัพท์ ๐๒ ๕๐๒ ๖๖๗๐ ต่อ ๑๔๐๖

โทรสาร ๐๒ ๕๐๒ ๖๖๖๒

โครงการข้าราชการไทยไร้ทุจริต ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗

๑. หลักการและเหตุผล

ภายใต้บริบทของประเทศไทยที่ต้องเผชิญหน้าท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและมีความสลับซับซ้อน ทำให้กระบวนการพัฒนาการด้านต่างๆ ของประเทศ ขาดความสมดุลและก่อให้เกิดสภาพปัญหาที่ต่อเนื่องเกี่ยวพันกันหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการทุจริต คอรัปชั่นที่สั่งสมติดต่อกันมายาวนานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคงของประเทศ ซึ่งรวมถึงภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อสายตาของประชาคมโลก

การที่ประเทศไทยยังคงต้องประสบกับสภาพปัญหาดังกล่าวที่นับวันจะมีรูปแบบของการกระทำ ความผิดทุจริตคอรัปชั่นที่หลากหลายมิติและทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทย ที่สร้างความสูญเสียที่มีมูลค่าสูงมากและความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จากการที่องค์กรเพื่อความโปร่งใส นานาชาติ (Transparency International) ได้จัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาคอรัปชั่นของประเทศ ต่างๆ ทั่วโลก (Corruption Perceptions Index) โดยดัชนีคอรัปชั่นของประเทศไทยตกลงจากอันดับที่ ๘๘ ในปี ๒๕๕๕ มาอยู่อันดับที่ ๑๐๒ จาก ๑๗๗ ประเทศ ในปี ๒๕๕๖ และต่ำกว่าอีกหลายประเทศในทวีปเอเชีย เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และเมื่อพิจารณาจากเขตเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก ประเทศไทยอยู่ในลำดับ ที่ ๗ จาก ๑๖ ประเทศ ซึ่งจากผลการจัดอันดับดังกล่าวส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ บั่นทอนความเชื่อมั่น และการพัฒนาของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายผลักดันให้การต่อต้านการทุจริตคอรัปชั่นเป็นวาระแห่งชาติ ก็ตาม แต่ต้องยอมรับว่าปัญหาการทุจริตยังคงมีอยู่ในส่วนราชการต่าง ๆ จะเห็นได้จากสถิติเรื่องร้องเรียน การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร้องเรียนมายังสำนักงาน ป.ป.ท. มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ดังนั้น กลไก สำคัญที่จะช่วยทำให้ปัญหาการทุจริตคอรัปชั่นในวงราชการลดน้อยลง จึงต้องให้ความสำคัญกับข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไม่ให้เกิดขึ้นกับ เจ้าหน้าที่ของรัฐเองและส่วนราชการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ร่วมกันอาสาเข้ามาทำงานในลักษณะของเครือข่าย ที่มีความเข้มแข็ง ร่วมกันปลูกจิตสำนึกให้เกิดความตระหนัก ร่วมสร้างกลไกการป้องกันการทุจริตในตนเองและ องค์กร ร่วมตรวจสอบ ควบคุมและถ่วงดุลการใช้อำนาจ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความโปร่งใสและภาพลักษณ์ใหม่ อันจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

กอปกับรัฐบาลประกาศยุทธศาสตร์และแผนงานเชิงรุกในการต่อต้านทุจริตคอรัปชั่น โดยแบ่งเป็นยุทธศาสตร์ต่อต้านคอรัปชั่น ๖ แนวทางหลัก ได้แก่ ๑. การปลูกจิตสำนึกและสร้างความ ตระหนัก ๒. การพัฒนาองค์การ ๓. การเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม ๔. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ๕. การ ตรวจสอบ เฝ้าระวังเชิงรุก ๖. การปราบปรามที่จริงจังและการลงโทษที่เข้มงวด และเห็นชอบแผนงานเชิงรุก ของรัฐบาลในการต่อต้านการทุจริตคอรัปชั่น ซึ่งเป็นการดำเนินการในระยะแรกที่คาดว่าจะก่อให้เกิดผลสำเร็จ เร็วและก่อให้เกิดผลต่อเนื่องในระยะต่อไป โดยมุ่งเน้นการดำเนินงานภายใต้ ๔ แนวทาง ได้แก่

๑. การปลูกจิตสำนึกสร้างความตระหนักรู้
๒. การพัฒนาองค์การ
๓. การตรวจสอบและเฝ้าระวังเชิงรุก
๔. การปราบปรามอย่างจริงจังและการลงโทษที่เข้มงวด

แต่เนื่องจากการกวาดล้างความทุจริตประพฤติมิชอบให้หมดไปจากสังคมหรือวงการเป็นเรื่องยากและต้องใช้เวลาอันยาวนาน วิธีการที่จะขจัดความสกปรกคือ การสร้างความใสสะอาดในกระบวนการบริหารงาน และสร้างระบบถ่วงดุลอำนาจในทุกระดับ ทั้งนี้จึงต้องกระตุ้นให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดความตระหนัก จงรักภักดีต่อประเทศชาติ และสำนึกในบุญคุณของแผ่นดิน เห็นพิษภัยของการทุจริตคอร์รัปชันที่จะเป็นตัวบ่อนทำลายและกัดกร่อนรากฐานความเข้มแข็งของสังคมและประเทศชาติโดยรวม ซึ่งจะส่งผลร้ายต่อลูกหลานในอนาคต ดังนั้น การสร้างข้าราชการไทยไร้ทุจริต จึงเป็นกลยุทธ์ทางบวกที่มีโอกาสสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว โดยการดึงพลังส่วนดีของมนุษย์ออกมา พร้อมกับใช้พลังของสังคมควบคุมให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐมีพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์สิ่งดีต่อสังคมแทนการเอาเปรียบ และคำนึงถึงแต่ประโยชน์ส่วนตนและหมู่คณะ ทั้งนี้จึงต้องสร้างคุณภาพของคนในภาครัฐให้มีคุณธรรม และจริยธรรมเป็นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องช่วยกันส่งเสริมคนดี และกันคนไม่ดีออกไปจากภาครัฐ

ดังนั้น เพื่อสนับสนุนนโยบายรัฐบาล และแผนงานเชิงรุกในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ในแนวทางการปลูกจิตสำนึกสร้างความตระหนักรู้ การตรวจสอบและเฝ้าระวังเชิงรุก และเป็นการมุ่งดำเนินงานให้บรรลุพันธกิจของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ในการสร้างค่านิยมต่อต้านการทุจริตและปฏิบัติการเชิงรุกด้านการป้องกัน สร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ป.ป.ท. จึงร่วมกับ ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินการ **โครงการข้าราชการไทยไร้ทุจริต** ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้าง “เครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต” โดยมุ่งหวังให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ อันจะส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อภาครัฐ และประเทศชาติ ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

๒.๑ เพื่อสร้าง “เครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต” ที่เข้มแข็งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

๒.๒ เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างค่านิยมต่อต้านการทุจริตแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และปฏิบัติการเชิงรุกด้านการป้องกันการทุจริต

๒.๓ เพื่อสร้างคู่มือและกระบวนการในการพัฒนาเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต

๒.๔ เพื่อให้ประชาชนเกิดการยอมรับและเชื่อมั่นในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

๓. รูปแบบการดำเนินโครงการ

ดำเนินการสร้าง พัฒนาและสนับสนุนข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริตและมีกิจกรรมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานตนเอง ดังนี้

๔.๑ ดำเนินการรวบรวมข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบกรอบแนวคิดการสร้างเครือข่ายภาครัฐ (Model) และการดำเนินกิจกรรมของโครงการ

๔.๒ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตร คู่มือ และแนวทางการสร้างเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต จำนวน ๗๐ คน (จาก ศปท. ๓๕ หน่วยงาน ๆ ละ ๒ คน)

๔.๓ จัดงานแถลงข่าวการดำเนินโครงการต่อผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อรับทราบแนวทางร่วมกันในการต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมงาน หรือร่วมประชุม ไม่น้อยกว่า ๕๐๐ คน

๔.๔ จัดทำหลักสูตร หรือคู่มือแนวทางการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สำหรับเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริตใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม

๔.๕ จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเห็นผู้บริหารหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดวิธีการคัดเลือก สรรหาเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต รวมถึงการร่วมกันพิจารณาแนวทางการดำเนินงานตามหลักสูตรการอบรม และคู่มือที่ได้จากข้อ ๔.๓ เพื่อไปทำหน้าที่เป็นวิทยากรตัวคูณ จำนวน ไม่น้อยกว่า ๒๕๐ หน่วยงาน รวมแล้วไม่น้อยกว่า ๕๐๐ คน โดยแบ่งการอบรมออกเป็น ๕ รุ่น ๆ ละ ๑๐๐ คน

๔.๖ วิทยากรตัวคูณจัดอบรม ให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้กับเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต จำนวน ๒๕๐ หน่วยงาน หน่วยงานละ ๑ ครั้ง ไม่น้อยกว่าครั้งละ ๖๐ คน เพื่อให้ได้เครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริตรวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๕,๐๐๐ คน

๔.๗ จัดทำรายงานการถอดบทเรียนในการดำเนินงานของเครือข่ายภาครัฐในระดับบุคคลและระดับองค์กร พร้อมเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานในระยะต่อไป

๔.๘ จัดกิจกรรมมอบเกียรติบัตรและสัญลักษณ์เครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต โดยออกแบบสัญลักษณ์ให้มีคุณค่าและเหมาะสม

๔.๙ จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการให้กับสำนักงาน ป.ป.ท. ในรูปแบบของรายงานฉบับสมบูรณ์ พร้อมภาพการดำเนินกิจกรรมตลอดโครงการ

๔.๑๐ ทะเบียนรายชื่อเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริตที่เข้าร่วมโครงการ พร้อมสังกัดและที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เบอร์โทรศัพท์

๕. ระยะเวลาการดำเนินงาน

๕.๑ ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตร คู่มือ และแนวทางการสร้างเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต ในระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๒๐ อาคารนวัตกรรม ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๕.๒ การประชุมเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเห็นผู้บริหารหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดวิธีการคัดเลือก สรรหาเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต รวมถึงการร่วมกันพิจารณาแนวทางการดำเนินงานตามหลักสูตรการอบรม และร่างคู่มือ เพื่อไปทำหน้าที่เป็นวิทยากรตัวคูณ จำนวน ๕ รุ่น รุ่นละ ๑๐๐ คน รุ่นละ ๑ วัน ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๗ มกราคม และ ๒ - ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๒๐ อาคารนวัตกรรม ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๕.๔ วิทยากรตัวคูณจัดอบรม ให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้กับเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต จำนวน ๒๕๐ หน่วยงาน หน่วยงานละ ๑ ครั้ง ไม่น้อยกว่าครั้งละ ๖๐ คน ระหว่างวันที่ ๒๗ มกราคม ถึง ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ณ หน่วยงานของวิทยากรตัวคูณ

๕.๕ การถอดบทเรียนในการดำเนินงานของเครือข่ายภาครัฐในระดับบุคคลและระดับองค์กร ในเดือนมีนาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๑ วัน ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๒๐ อาคารนวัตกรรม ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๖. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๖.๑ ผลผลิต (Output)

๖.๑.๑ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าร่วมโครงการเกิดความตระหนักและร่วมเป็นเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

๖.๑.๒ สำนักงาน ป.ป.ท. มีเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริตในการเฝ้าระวังเชิงรุกในการติดตามตรวจสอบ และแจ้งเบาะแสการทุจริตในภาครัฐ

๖.๑.๓ สำนักงาน ป.ป.ท. มีช่องทางการสื่อสารและรูปแบบการดำเนินงานของเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริตผ่านทางศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ระดับกรม และระดับกระทรวง

๖.๑.๔ สำนักงาน ป.ป.ท. มีหลักสูตร รวมถึงคู่มือ และรูปแบบการปฏิบัติงานเชิงรุกด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

๖.๒ ผลลัพธ์ (Outcome)

๖.๒.๑ ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐเพิ่มมากขึ้น

๖.๒.๒ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเกิดค่านิยมต่อต้านการทุจริตในภาครัฐ

๖.๒.๓ หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหารงานด้วยความโปร่งใส ปลดการทุจริต ให้บริการด้วยความเป็นธรรม

๗. การประเมินผล

๗.๑ ประเมินผลจากระดับความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการต่อกิจกรรมของโครงการ

๗.๒ ประเมินผลระหว่างการดำเนินโครงการ เพื่อทบทวน และสามารถแก้ไขปัญหาได้ทัน

๗.๓ ประเมินผลจากความสำเร็จในการดำเนินโครงการเมื่อเทียบกับแผนการดำเนินโครงการ

๘. คณะทำงานมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๘.๑ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประมา ศาสตรระจุ

ประธานกรรมการ

๘.๒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปฐมทัศน์ จิระเดชะ

กรรมการ

๘.๓ นางสาวรัตนา ปฏิสนธิเจริญ

กรรมการและเลขานุการ และผู้ประสานงานโครงการ

มือถือ ๐๘๙-๑๗๓-๖๒๔๑

E-mail: snowrain_k@hotmail.com

**กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตร คู่มือ และแนวทางการสร้างเครือข่ายภาครัฐต่อการจัดการทุจริต
ภายใต้โครงการ “ข้าราชการไทยไร้ทุจริต”**

ระหว่างวันที่ ๑๓ – ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘

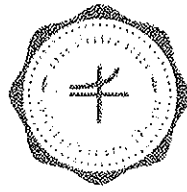
ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๒๐ อาคารนวัตกรรม ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๘

๐๘.๓๐-๐๙.๐๐	ลงทะเบียนรับเอกสาร
๐๙.๐๐-๐๙.๓๐	พิธีเปิด-การบรรยายสรุปโครงการ (ผู้บริหาร ป.ป.ท. เป็นประธานเปิดงาน)
๐๙.๓๐-๑๐.๓๐	การบรรยายสรุปสถานการณ์ด้านการทุจริตคอร์รัปชัน
๑๐.๓๐-๑๐.๔๕	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๐.๔๕-๑๒.๐๐	การบรรยายสรุปลักษณะ/ประเภท/รูปแบบ แนวโน้มและ พัฒนาการของการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย
๑๒.๐๐-๑๓.๐๐	พักรับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๐๐-๑๔.๓๐	การบรรยายสรุปแนวปฏิบัติที่ดีในการต่อต้านและปราบปราม การทุจริตคอร์รัปชัน (ทั้งในและต่างประเทศ)
๑๔.๓๐-๑๔.๔๕	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๔.๔๕-๑๗.๐๐	แบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการต่อต้านและปราบปราม การทุจริตคอร์รัปชันและการสร้างเครือข่าย

วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘

๐๘.๓๐-๐๙.๐๐	ลงทะเบียน
๐๙.๐๐-๑๐.๓๐	สรุปสิ่งที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งกลุ่มจัดทำหลักสูตร คู่มือ และแนวทางการสร้างเครือข่าย ภาครัฐต่อการจัดการทุจริต
๑๐.๓๐-๑๐.๔๕	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๐.๔๕-๑๒.๐๐	การจัดทำหลักสูตร คู่มือ และแนวทางฯ (ต่อ)
๑๒.๐๐-๑๓.๐๐	พักรับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๐๐-๑๔.๓๐	ยกร่างหลักสูตร คู่มือ และแนวทางฯ
๑๔.๓๐-๑๔.๔๕	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๔.๔๕-๑๖.๐๐	ร่วมกันอภิปรายหลักสูตร คู่มือ และแนวทางฯ
๑๖.๐๐-๑๖.๓๐	พิธีปิด/ถ่ายภาพร่วมกัน

แบบตอบรับเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตร คู่มือ และแนวทางการสร้างเครือข่ายภาครัฐต่อด้านการทุจริต
ภายใต้โครงการ “ข้าราชการไทยไร้ทุจริต”

ระหว่างวันที่ ๑๓ – ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘

ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้น ๒๐ อาคารนวัตกรรม ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑. () ยินดีส่งผู้แทนเข้าร่วมงาน ๒ ท่าน ดังนี้
๒. ชื่อ(นาย/นาง/นางสาว)..... สกุล.....
ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....
เบอร์โทรศัพท์.....เบอร์โทรสาร.....
เบอร์โทรศัพท์มือถือ.....อีเมล.....
การรับประทานอาหาร
() อาหารมังสวิรัต () อาหารฮาลาล () แพ้อาหาร..... () ไม่ทานเนื้อวัว
๓. ชื่อ(นาย/นาง/นางสาว)..... สกุล.....
ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....
เบอร์โทรศัพท์.....เบอร์โทรสาร.....
เบอร์โทรศัพท์มือถือ.....อีเมล.....
การรับประทานอาหาร
() อาหารมังสวิรัต () อาหารฮาลาล () แพ้อาหาร..... () ไม่ทานเนื้อวัว
๔. การเข้าพักโรงแรม โดย มหาวิทยาลัย จัดห้องพักให้หน่วยงานละ ๑ ห้องพัก
() ไม่เข้าพัก ทั้ง ๒ ท่าน () เข้าพักในโรงแรมที่จัดให้ ทั้ง ๒ ท่าน
() เข้าพักในโรงแรมที่มหาวิทยาลัยจัดให้ เพียง ๑ ท่าน โปรดระบุ.....
() ขอพักเดี่ยวทั้ง ๒ ท่านและยินดีจ่ายเพิ่ม

กรุณาส่งแบบตอบรับมายัง snowrin_k@hotmail.com หรือ โทรสาร (อัตโนมัติ) ๐๒-๒๕๔๙-๒๕๒๕

ภายในวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๘

ติดต่อสอบถามเพิ่มเติม

รัตนา ปฏิสนธิเจริญ เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๙-๑๗๓-๖๒๔๑

403/13-14 มค 58

เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตร
คู่มือ และแนวทางการสร้างเครือข่ายภาครัฐต่อต้านทุจริต
(ร่างหลักสูตร)

โครงการ “ข้าราชการไทยไร้ทุจริต”

โดย ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

08๖-48๖-7 6๕7 . 9๔๔๖๖๖ (๗๖๔๖๕) ITA. ๙๐๐๖๖.
(๙๕๕)

(ร่าง)

หลักสูตรการสร้างเครือข่ายภาครัฐเพื่อดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต

หลักการและเหตุผล

ราชอาณาจักรไทยต้องเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์อย่างต่อเนื่อง โดยในปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงมีการปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วและมีความสลับซับซ้อน ทำให้ประเทศต้องเผชิญกับปัญหามากมาย ในยุคที่ประเทศต้องการการแข่งขันเพื่อที่จะยืนหยัดในสังคมโลกได้อย่างเต็มภาคภูมินั้น ราชอาณาจักรไทยต้องมีการเตรียมความพร้อมและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่เป็นที่ทราบกันดีว่าปัญหาหนึ่งที่ทำให้กระบวนการพัฒนาการด้านต่างๆ ของประเทศ ขาดความสมดุลและก่อให้เกิดสภาพปัญหาที่ต่อเนื่องเกี่ยวพันกันหลายด้าน คือ ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่สั่งสมติดต่อกันมายาวนานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคงของประเทศ รวมถึงภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อสายตาของประชาคมโลก โดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้จัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชันของประเทศต่างๆ ทั่วโลก (Corruption Perceptions Index) โดยดัชนีคอร์รัปชันของราชอาณาจักรไทยตกลงจากอันดับที่ 88 ในปี 2555 มาอยู่อันดับที่ 102 จาก 177 ประเทศ ในปี 2556 และต่ำกว่าอีกหลายประเทศในทวีปเอเชีย เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และเมื่อพิจารณาจากเขตเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก ราชอาณาจักรไทยอยู่ในลำดับที่ 7 จาก 16 ประเทศ ถึงแม้ว่าในปี 2557 ประเทศไทยจะมีอันดับที่ดีขึ้น กล่าวคือ ได้ขึ้นมาอยู่ที่อันดับที่ 85 จากการจัดอันดับทั้งหมด 175 ประเทศทั่วโลก และเป็นอันดับที่ 12 จาก 28 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก แต่ถ้าดูคะแนนที่ได้รับคือ 38 จาก 100 ก็ยังถือว่าเป็นประเทศที่ได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ถึงแม้ว่าทุกรัฐบาลจะมีนโยบายผลักดันให้การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันเป็นวาระแห่งชาติ แต่ต้องยอมรับว่าปัญหาการทุจริตยังคงมีอยู่ในส่วนราชการต่างๆ จะเห็นได้จากสถิติเรื่องร้องเรียน การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร้องเรียนมายังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ดังนั้น กลไกสำคัญที่จะช่วยทำให้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการลดน้อยลง จึงต้องให้ความสำคัญกับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไม่ให้เกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเองและส่วนราชการในรูปแบบต่างๆ เช่น ร่วมกันอาสาเข้ามาทำงานในลักษณะของเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง ร่วมกันปลูกจิตสำนึกให้เกิดความตระหนัก ร่วมสร้างกลไกการป้องกันการทุจริตในตนเองและองค์กร ร่วมตรวจสอบ ควบคุมและถ่วงดุลการใช้อำนาจ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความโปร่งใสและภาพลักษณ์ใหม่ อันจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น เพื่อสนับสนุนนโยบายรัฐบาล และแผนงานเชิงรุกในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ในแนวทางการปลูกจิตสำนึกสร้างความตระหนักรู้ การตรวจสอบและเฝ้าระวังเชิงรุก และเป็นการ มุ่งดำเนินงานให้บรรลุพันธกิจของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ในการสร้างค่านิยมต่อต้านการทุจริตและปฏิบัติการเชิงรุกด้านการป้องกัน สร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ จึงได้จัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรการสร้างเครือข่ายภาครัฐเพื่อดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต ขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานภาครัฐและเป็นแนวทางหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ

จุดหมาย

หลักสูตรการสร้างเครือข่ายภาครัฐเพื่อดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และสร้างความเข้มแข็งให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการต่อต้านการทุจริต ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาการทุจริต
2. ปลุกจิตสำนึกและสร้างค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ
3. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเครือข่าย และการบริหารเครือข่าย
4. สร้างความเข้มแข็งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐผ่านระบบ “เครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต”

โครงสร้างจำนวนเวลา

เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการสร้างเครือข่ายภาครัฐเพื่อดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของการทำงาน จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระใน 3 หน่วย รวมเวลาตลอดหลักสูตร 6 ชั่วโมง โดยเป็นหลักสูตรแบบบูรณาการที่เน้นการให้ความรู้และการมีส่วนร่วมที่ดำเนินการควบคู่ทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หน่วยที่	เนื้อหา	จำนวนเวลา
1	การทุจริต ความหมาย แนวคิด และรูปแบบ	1 ชั่วโมง 30 นาที
2	การสร้างและการบริหารเครือข่าย	1 ชั่วโมง 30 นาที
3	การต่อต้านการทุจริตและการสร้างเครือข่ายต่อต้านการทุจริต	3 ชั่วโมง
รวม		6 ชั่วโมง

แนวทางการจัดหลักสูตร

หลักสูตรการสร้างเครือข่ายภาครัฐเพื่อดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้กำหนดแนวทางในการจัดหลักสูตรเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังนี้

1. ควรมุ่งเน้นการฝึกอบรมที่ยึดผู้เข้าร่วมการอบรมเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เข้าร่วมการอบรมได้มีส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางภายใต้กิจกรรมที่หลากหลาย และเหมาะสมกับบริบทและสถานที่ของการอบรม
2. หากสามารถกระทำได้ควรเน้นการเข้าร่วมกิจกรรมแบบกลุ่ม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้มีส่วนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และได้ทำความรู้จักกัน ซึ่งเป็นการเริ่มต้นที่ดีสำหรับการสร้างเครือข่าย
3. การจัดกิจกรรมควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง อาจมีการแบ่งแยกตามผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่ม โดยให้ผู้ที่มีระดับเท่ากันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อลดการไม่กล้าแสดงความคิดเห็น
4. การจัดกิจกรรมอาจให้เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่เพื่อแสดงความเห็น เช่นให้ผู้เข้าร่วมการอบรมเปิดบัญชี facebook ใหม่ ที่ไม่ระบุตัวตนและเข้าร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้สามารถแสดงความเห็นได้อย่างเต็มที่

แนวทางการวัดและประเมินผล

1. ควรมีการประเมินทั้งความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติ ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย
2. วิธีการประเมินควรสอดคล้องและเป็นไปตามสภาพจริงระหว่างที่ดำเนินกิจกรรมการอบรม ผลการประเมินมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เข้าร่วมการอบรมให้เกิดความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึก ดังนั้นการประเมินผลการอบรมจึงต้องให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีส่วนร่วมในการประเมิน
3. การประเมินผลในระยะยาวสามารถวัดได้จากความเติบโตและการเคลื่อนไหวของเครือข่ายที่สร้าง

หน่วยที่ 1
การทุจริต ความหมาย แนวคิด และรูปแบบ

จำนวนเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที

วัตถุประสงค์ (1) ศึกษารูปแบบการทุจริต (2) อธิบายความหมายของการทุจริต
มีความรู้ความเข้าใจและสามารถสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับการทุจริตและรูปแบบการทุจริตได้

ขอบข่ายเนื้อหาสาระ

ความหมายของการทุจริต แนวคิดของการทุจริต และรูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน

กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1: การทุจริตตามความคิดของข้าพเจ้า

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมได้แสดงความคิดเห็นในเชิงแลกเปลี่ยนระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมและวิทยากรในแง่ความหมายและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริต

2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมได้นำเสนอรูปแบบการทุจริตตามความคิดของตนเอง ทำให้วิทยากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เรียนรู้และเห็นถึงรูปแบบการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นตามความคิดของผู้เข้าร่วมการอบรม ซึ่งมาจากหน่วยงานที่หลากหลาย

แนวทางการดำเนินกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมการอบรมให้ความหมายของการทุจริตในมุมมองของตนเองผ่านกิจกรรมแรกของการอบรม โดยวิทยากรยังไม่ต้องบรรยายในหลักการและแนวคิดตามทฤษฎี เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมการอบรม รวมทั้งให้ผู้เข้าร่วมการอบรมแสดงรูปแบบของการทุจริตตามความคิดของผู้เข้าร่วมการอบรมเอง เนื่องจากหน่วยงานที่ใช้หลักสูตรนี้มีความหลากหลาย กิจกรรมนี้อาจแบ่งกลุ่มให้ผู้เข้าร่วมการอบรมร่วมกันคิด หรือให้ผู้เข้าร่วมการอบรมแต่ละคนนำเสนอความคิดของตนเองผ่านทางใบงาน “การทุจริตตามความคิดของข้าพเจ้า”

สื่อและแหล่งเรียนรู้

ใบงาน “การทุจริตตามความคิดของข้าพเจ้า”

การประเมินผล

สังเกตจากการมีส่วนร่วมและการนำเสนอความเห็นหรือการตอบใบงาน

กิจกรรมที่ 2: การทุจริตในมุมมองเชิงวิชาการและความจริง

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อสะท้อนให้ผู้เข้าร่วมการอบรมเห็นถึงความหมายและแนวคิดของการทุจริตในเชิงวิชาการ
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการทุจริต เห็นถึงผลเสียของการทุจริตที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

แนวทางการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรนำเสนอความหมาย แนวคิด และรูปแบบของการทุจริต โดยใช้ PowerPoint
2. วิทยากรนำเสนอตัวอย่างของการทุจริตที่เกิดขึ้น (อาจใช้ตัวอย่างที่จัดเตรียมไว้ในหลักสูตรหรือตัวอย่างที่วิทยากรเห็นว่าเหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานตนเองก็ได้) โดยใช้ PowerPoint หรือ Clip สั้นๆ
3. (กิจกรรมเสริมหากมีเวลา) วิทยากรจัดกลุ่มอภิปรายหรือร่วมกันอภิปรายผลกระทบของการทุจริตที่เกิดขึ้นกับหน่วยงานของตนเอง

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. PowerPoint เรื่อง ความหมาย แนวคิด และรูปแบบของการทุจริต
2. PowerPoint/Clip ตัวอย่างการทุจริต

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วมและการนำเสนอความเห็น
2. แบบสะท้อนผลการฝึกอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรม

1. ความหมายของการทุจริต

ความหมายเกี่ยวกับการทุจริต

ความหมายของการทุจริตในต่างประเทศ

2. สถานการณ์การทุจริตในปัจจุบัน

2.1 สถานการณ์การทุจริตจากมุมมองภายในประเทศ

(นำเสนอข้อมูลสรุปรายงานสถานการณ์การทุจริตที่ดำเนินการโดยนักวิชาการหรือหน่วยงานภายในประเทศ)

2.2 สถานการณ์การทุจริตจากมุมมองของต่างประเทศ

(นำเสนอข้อมูลสรุปรายงานสถานการณ์การทุจริตที่ดำเนินการโดยนักวิชาการหรือหน่วยงานต่างประเทศ)

3. ลักษณะและรูปแบบการทุจริต

(นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการทุจริตตามที่มีการสรุปไว้ในเชิงวิชาการ)

เอกสารความรู้ประกอบชุดกิจกรรม
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต

ก.ม. พิเศษ
(10/11/2562)

1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542

หน่วยที่ 2

การสร้างและการบริหารเครือข่าย

จำนวนเวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที (บรรยาย)

วัตถุประสงค์

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของเครือข่าย การสร้างและการพัฒนาเครือข่าย แนวทางการบริหารเครือข่าย

ขอบข่ายเนื้อหาสาระ

ความหมายของเครือข่าย การออกแบบเครือข่าย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รูปแบบเครือข่าย และการบริหารเครือข่าย

กิจกรรมการเรียนรู้

1. วิทยากรบรรยายเนื้อหาการสร้างและการบริหารเครือข่าย โดยใช้ PowerPoint ในประเด็นต่อไปนี้
 - (1) ความหมายของเครือข่าย
 - (2) การออกแบบเครือข่าย
 - (3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
 - (4) รูปแบบเครือข่าย
 - (5) การบริหารเครือข่าย
2. วิทยากรอาจให้ผู้เข้าร่วมการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดทำเครือข่าย ภาครัฐฯ สำหรับหน่วยงานของตนเอง
3. ผู้เข้าร่วมการอบรมได้รับแจกใบสมัครเข้าร่วมเครือข่าย เพื่อใช้กรอกข้อมูล

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. PowerPoint เรื่องเครือข่าย การออกแบบเครือข่าย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รูปแบบเครือข่าย และการบริหารเครือข่าย
2. เอกสารความรู้ เรื่องเครือข่าย การออกแบบเครือข่าย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รูปแบบเครือข่าย และการบริหารเครือข่าย

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในเครือข่าย
2. แบบสะท้อนผลการฝึกอบรม โดยผู้เข้าร่วมรับการอบรม

เอกสารความรู้ประกอบชุดกิจกรรม
เครือข่าย การออกแบบเครือข่าย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
รูปแบบเครือข่าย และการบริหารเครือข่าย

1. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย

1.2 ความหมายของเครือข่าย

1.3 การสร้างเครือข่าย (Net Working)

2. องค์ประกอบของเครือข่าย

เครือข่าย (แท้) มีองค์ประกอบสำคัญอยู่อย่างน้อย 7 อย่างด้วยกัน คือ

1. มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (common perception)
2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision)
3. มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน (mutual interests/benefits)
4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (stakeholders participation)
5. มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship)
6. มีการเกื้อหนุนพึ่งพากัน (interdependent)
7. มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน (interaction)

3. การก่อเกิดของเครือข่าย

4. การสร้างเครือข่าย

- 4.1 การสร้างเครือข่าย (Networking)
- 4.2 ความจำเป็นที่ต้องมีเครือข่าย
- 4.3 ผู้จัดการเครือข่าย
- 4.4 คุณสมบัติของกลุ่มสมาชิกแกนนำ
- 4.5 การรักษาเครือข่าย

หน่วยที่ 3

การต่อต้านการทุจริตและการสร้างเครือข่ายต่อต้านการทุจริต

จำนวนเวลา 3 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการต่อต้านการทุจริต
2. มีความรู้และแบบอย่างการต่อต้านการทุจริตของต่างประเทศเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาการต่อต้านการทุจริตในอนาคต
3. เห็นประโยชน์ของการต่อต้านการทุจริตและศักยภาพของการสร้างเครือข่ายการต่อต้านการทุจริต

ขอบข่ายเนื้อหาสาระ

1. แนวทางการต่อต้านการทุจริตและบทเรียนการต่อต้านทุจริตจากต่างประเทศ
2. เครือข่ายการต่อต้านการทุจริต

กิจกรรมการเรียนรู้

1. วิทยากรบรรยายเนื้อหา แนวทางการต่อต้านการทุจริตและบทเรียนการต่อต้านทุจริตจากต่างประเทศ โดยใช้ PowerPoint ในประเด็นต่อไปนี้
 - (1) แนวทางการต่อต้านการทุจริต
 - (2) รูปแบบการดำเนินการต่อต้านการทุจริตของต่างประเทศ
2. วิทยากรอาจให้ผู้เข้าร่วมการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกำหนดหรือเสนอแนะแนวทางการต่อต้านการทุจริตสำหรับหน่วยงานของตนเอง (วิทยากรอาจแบ่งกลุ่ม)
3. ผู้เข้าร่วมการอบรมแบ่งกลุ่มอภิปรายแนวทางการต่อต้านการทุจริต
4. ผู้เข้าร่วมการอบรมได้รับเอกสารเพื่อการเข้าร่วมเป็นเครือข่ายหลัก (เอกสารแสดง website หรือ facebook ที่จะสามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย)

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. PowerPoint เรื่อง แนวทางการต่อต้านการทุจริตและบทเรียนการต่อต้านทุจริตจากต่างประเทศ
2. เอกสารความรู้ แนวทางการต่อต้านการทุจริตและบทเรียนการต่อต้านทุจริตจากต่างประเทศ
3. ตัวอย่างการต่อต้านการทุจริต

การประเมินผล

1. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในอภิปราย
2. แบบสะท้อนผลการฝึกอบรม โดยผู้เข้าร่วมรับการอบรม

เอกสารความรู้ประกอบชุดกิจกรรม
การต่อต้านการทุจริตและการสร้างเครือข่ายต่อต้านการทุจริต

พ.ร.บ.
13-14 ม.ค. 58

เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตร
คู่มือ และแนวทางการสร้างเครือข่ายภาครัฐต่อต้านทุจริต
(แนวทางการสร้างเครือข่ายภาครัฐต่อต้านการทุจริต)
โครงการ “ข้าราชการไทยไร้ทุจริต”

โดย ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เครือข่าย การออกแบบเครือข่าย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รูปแบบเครือข่าย และการบริหารเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเครือข่าย

ในแวดวงการพัฒนาในปัจจุบันมีการพูดถึง “เครือข่าย” กันอย่างกว้างขวางเนื่องจากว่าเครือข่ายน่าจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้เพราะสมาชิกของเครือข่ายจะมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานร่วมกัน (เสรี พงศ์พิศ. 2548: 9) นักวิชาการ และท่านผู้รู้ทั้งหลายได้ให้ความหมาย “เครือข่าย” ในมุมมองที่หลากหลายคล้ายๆ กัน ดังนี้

ความหมายของเครือข่าย

มิทเชล (Mitchell. 1968 : 2) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายว่าเป็นความสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมระหว่างบุคคลหนึ่งกับบุคคลอื่นๆ ที่อยู่รอบข้าง ลักษณะของความสัมพันธ์นี้สามารถนำมาอธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในเครือข่ายนั้นได้ เครือข่ายจึงเป็นกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ตลอดจนพฤติกรรมของบุคคลต่างๆ ที่อยู่ในสังคม

สมชัย จิรโรจน์วิวัฒน์ (2551 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของเครือข่าย หมายถึง การประสานงานรูปแบบหนึ่งที่โยงใยการทำงานของกลุ่มบุคคล หรือองค์กรหลายองค์กร ซึ่งมีทรัพยากร มีเป้าหมาย มีกลุ่มสมาชิกของตนเอง ที่มีความคิด มีปัญหา มีความต้องการในเรื่องใด เรื่องหนึ่งเหมือนกัน หรือคล้ายกัน มาติดต่อประสานงาน หรือร่วมกันทำกิจกรรม อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาหรือสนองความต้องการในเรื่องนั้นๆ โดยยึดหลักการทำงานร่วมกัน บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน เคารพซึ่งกันและกัน มากกว่าการเชื่อฟังและปฏิบัติตามผู้มีอำนาจสั่งการ

วิทย์ เทียงบุญธรรม (2543 : 485) ได้แปลความหมายไว้ในพจนานุกรม อังกฤษ-ไทยคำว่า Network หรือเครือข่ายไว้ดังนี้หมายถึง สิ่งที่เกิดคล้ายแห ตาข่าย แผ่นประสาน ซึ่งกันและกัน, ระบบหน่วยอาคาร สิ่งก่อสร้างที่ทำงานหรืออื่นๆ ที่สัมพันธ์กัน, กลุ่มสถานีถ่ายทอดวิทยุหรือโทรทัศน์ที่ประสานกัน ระบบหรือการกระทำที่เชื่อมโยงกัน เครือข่ายการเชื่อมโยงระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อการสื่อสารข้อมูลหรือใช้โปรแกรมร่วมกัน ระบบการนำเครื่องคอมพิวเตอร์ หลายๆ เครื่องหรือเครื่องปลายทาง หลายๆ เครื่องมาทำงานร่วมกัน โดยอาจใช้อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง กันร่วมกัน การออกอากาศผ่านสถานีของเครือข่าย หรือการเพิ่มความสัมพันธ์หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้อื่น

กาญจนา แก้วเทพ (2538 : 35) ให้ความหมายว่า “เครือข่าย” หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่ม หรือ หลายองค์กรหลายๆ องค์กรที่ต่างก็มี ทรัพยากรของตนมีเป้าหมายมีวิธีการทำงานและมีกลุ่มเป้าหมายของตัวเอง บุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้ได้เข้ามาประสานงานกันอย่างมีระยะเวลาพอสมควร แม้อาจจะไม่มีกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอก็ตาม แต่ก็จะมีการวางรากฐานเอาไว้เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความต้องการที่จะขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือจากกลุ่มอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหาก็สามารถติดต่อไปได้เป็นการเข้าร่วมเป็นองค์กรเครือข่าย แม้ว่าองค์กรเหล่านี้จะมีบางสิ่ง

บางอย่างร่วมกัน เช่นมีเป้าหมายร่วมกันมีประโยชน์ร่วมกัน องค์กรเหล่านี้ก็ยังคงความเป็นเอกเทศอยู่ เพราะการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย เป็นการเข้าร่วมเพียงบางส่วนขององค์กรเท่านั้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : 28) กล่าวว่า เครือข่าย หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคลองค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันใดๆ ได้ตกลงที่จะประสานเชื่อมโยงเข้าหากันภายใต้วัตถุประสงค์หรือข้อตกลง อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ

นฤมล นิราทร (2543 : 43) กล่าวถึงเครือข่ายว่า เป็นการทำงานที่รูปแบบการประสานงานของกลุ่มคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันหรือ ทำกิจกรรมร่วมกันให้ความช่วยเหลือระหว่างกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าเครือข่ายเป็นการทำงานที่เป็น รูปแบบความร่วมมือหรือการพึ่งพาอาศัยกันขณะที่ประเวศ วะสี (2543 : ออนไลน์) ได้อธิบายไว้ว่า ในบริบทของสังคมไทยในอนาคต สังคมจะประกอบด้วย กลุ่มหรือชุมชนที่เชื่อมโยงกันเป็นตาข่ายสังคม (Social network) เช่นเดียวกันกับโครงสร้างของเซลล์สมอง โดยแต่ละชุมชน นอกจากประกอบด้วยบุคคล ที่เป็นบุคคลเรียนรู้แล้ว ชุมชนก็จะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แต่ละชุมชนก็จะเชื่อมโยงกับชุมชนอื่น เกิดเป็นตาข่ายการเรียนรู้ที่มีพลังทางปัญญาสูงยิ่ง และเป็นสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้น คือ โลกแห่งความเป็นชุมชนที่ทุกคนมีความหมาย รวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนและเชื่อมโยงเป็นตาข่ายโครงสร้างใหม่ในโลก การเชื่อมโยงถักทอกันของชุมชนเป็นเครือข่าย จะเกิดพลังทางสังคมที่แก้ไขปัญหาที่ยากๆ ทำให้เศรษฐกิจเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็ง เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริงและยั่งยืน

นอกจากนี้ ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2549 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า เครือข่ายคือกลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน หรือ ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดรูปแบบหรือจัดระเบียบโครงสร้างโดยสมาชิกยังมีความเป็นอิสระ ซึ่งในความหมายนี้สาระสำคัญคือความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมกัน หรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและการเป็นสมาชิก เครือข่ายไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระ หรือความเป็นตัวของตัวเองของคน หรือองค์กรนั้น ๆ จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า เครือข่าย หมายถึงระบบการ ติดต่อสื่อสารประสานงานเชื่อมโยงของบุคคล กลุ่มบุคคล ชุมชน หรือองค์กรที่มีความสมัครใจ เพื่อเป้าหมายในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความรู้ และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

การสร้างเครือข่าย (Net Working)

การสร้างเครือข่าย (Net Working) ได้มีผู้ให้ความหมายของการสร้างเครือข่าย ไว้ดังนี้

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์ (2551 : ออนไลน์) กล่าวว่า การสร้างเครือข่าย จึงเป็นรูปแบบการพัฒนาตนเองอีกรูปแบบหนึ่ง ทั้งนี้การสร้างเครือข่าย หมายถึง การแสวงหา โอกาสเพื่อรู้จักกับบุคคลใหม่ๆ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่พึงรู้จัก รวมทั้งการรักษา ความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้อง และไม่เกี่ยวข้องในสายอาชีพหรือแวดวงเดียวกัน

ขนิษฐา กาญจนรังสีนนท์ (2549 : ออนไลน์) ให้ความหมายว่า การสร้าง เครือข่ายหมายถึงการทำให้มีการติดต่อและการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และ การร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ ในทัศนะของสตาร์กี้ (Starkey) การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้สมาชิกใน

เครือข่ายมีความสัมพันธ์กันที่เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระ มากกว่าทำให้เกิดการคบค้าสมาคมแบบ ฟุ้งฟิง

เครือข่าย (Network) จึงเป็น การเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะ แลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่าย ด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน

ประเด็นสำคัญของนิยามข้างต้น คือ

- ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ
- กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน
- การเป็นสมาชิก เครือข่ายต้องไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของ

ตัวเองของคนหรือองค์กรนั้น ๆ

การเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่าย ไม่ได้หมายถึงการจัดการให้คนมานั่ง “รวมกัน” เพื่อ พูดคุยสนทนากันเฉยๆโดยไม่ได้ “รวมกัน” ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด เปรียบเหมือนการเอาก่อนอิฐมากองรวมกัน ย่อมไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด การเชื่อมโยงเข้าหากันจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเอาอิฐแต่ละก้อนมาก่อกันเป็น กำแพงโดยการประสานอิฐแต่ละก้อนเข้ากันอย่างเป็นระบบ... และก็ไม่ใช่เป็นแค่การรวมกลุ่มของสมาชิก ที่มีความสนใจร่วมกันเพียงเพื่อพบปะสังสรรค์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเท่านั้น แต่จะต้องพัฒนาไปสู่ ระดับของการลงมือทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันด้วย.... และไม่ใช่การรวบรวมรายชื่อ บุคคลที่มีความสนใจเหมือนกันไว้ในมือเพื่อสะดวกแก่การติดต่อ ... การมอบหมายให้สมาชิกแต่ละคนหา สมาชิกเพิ่มขึ้น ยิ่งได้รายชื่อมากก็ยิ่งทำให้เครือข่ายใหญ่ขึ้น การกระทำเช่นนี้เปรียบเสมือนการขยาย ทุ่งใส่อิฐให้โตขึ้นเพื่อจะได้บรรจุอิฐได้มากขึ้น แต่กองอิฐในทุ่งก็ยังว่างระเกะระกะขาดการเชื่อมโยง ประสานกันอย่างเป็นระบบ ดังนั้น เครือข่ายต้องมีการจัดระบบให้กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่เป็นสมาชิก ดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน เพื่อนำไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกัน ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมเฉพาะกิจ ตามความจำเป็น เมื่อภารกิจบรรลุเป้าหมายแล้ว เครือข่ายก็อาจยุบสลายไป แต่ถ้ามีความจำเป็นหรือมี ภารกิจใหม่อาจกลับมารวมตัวกันได้ใหม่ หรือจะเป็นเครือข่ายที่ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องระยะยาวก็ได้

การรวมตัวเป็นเครือข่ายในลักษณะการแลกเปลี่ยน ต้องสกัดเอาส่วนดีหรือ จุดแข็งของแต่ละ ฝ่ายมาเรียนรู้และสนับสนุนกันและกัน เป็นการผนึกกำลัง (synergy) ในลักษณะที่มากกว่า $1+1 = 2$ แต่ ต้องเป็น $1+1 > 2$ เรียกว่าเป็น “พลังทวีคูณ” ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงานเป็นเครือข่ายต้องดีกว่าผลรวม ที่เกิดจากการปล่อยให้ต่างคนต่างทำแล้วนำผลลัพธ์ของแต่ละคนมารวมกัน

องค์ประกอบของเครือข่าย

เครือข่ายเทียม (Pseudo network) หมายถึง เครือข่ายชนิดที่เราหลงผิดคิดว่าเป็นเครือข่าย แต่ แท้จริงแล้วเป็นแค่การชุมนุมพบปะสังสรรค์ระหว่างสมาชิก โดยที่ต่างคนต่างก็ไม่ได้มีเป้าหมายร่วมกัน และไม่ได้ตั้งใจที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการรวมกลุ่มแบบเฮโลสาระพา หรือรวมกันตามกระแสลมที่ ไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน ลักษณะของเครือข่ายลวงจะไม่มี การสานต่อระหว่างสมาชิก ดังนั้น การทำ

ความเข้าใจกับองค์ประกอบของเครือข่ายจึงมีความสำคัญ เพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถสร้างเครือข่ายแทนที่แทนการสร้างเครือข่ายเทียม

เครือข่าย (แท้) มีองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 7 อย่างด้วยกัน คือ

1. มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (common perception)
2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision)
3. มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน (mutual interests/benefits)
4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (stakeholders participation)
5. มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship)
6. มีการเกื้อหนุนพึ่งพากัน (interdependent)
7. มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน (interaction)

การรับรู้มุมมองที่เหมือนกัน (common perception)

สมาชิกในเครือข่าย ต้องมีความรู้สึกนึกคิดและการรับรู้เหมือนกันถึงเหตุผลในการเข้ามาร่วมกันเป็น

เครือข่าย อาทิเช่น มีความเข้าใจในตัวปัญหาและมีจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ประสบกับปัญหาอย่างเดียวกันหรือต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาหรือลดความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่ายที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าเริ่มต้นด้วยการรับรู้ที่ต่างกัน มีมุมมองหรือแนวคิดที่ไม่เหมือนกันแล้ว จะประสานงานและขอความร่วมมือยาก เพราะแต่ละคนจะติดอยู่ในกรอบความคิดของตัวเอง มองปัญหาหรือความต้องการไปคนละทิศละทาง แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าสมาชิกของเครือข่ายจะมีความเห็นที่ต่างกันไม่ได้ เพราะมุมมองที่แตกต่างกันช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ ในการทำงาน แต่ความแตกต่างนั้นต้องอยู่ในส่วนของกระบวนการ (process) ภายใต้การรับรู้ถึงปัญหาที่สมาชิกทุกคนยอมรับแล้ว มิฉะนั้นความเห็นที่ต่างกันจะนำไปสู่ความแตกแยกและแตกหักในที่สุด

การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision)

วิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึงการที่สมาชิกมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ และช่วยผ่อนคลายความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ในทางตรงกันข้าม ถ้าวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของสมาชิกบางกลุ่มขัดแย้งกับวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของเครือข่าย พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มนั้นก็จะเริ่มแตกต่างจากแนวปฏิบัติที่สมาชิกเครือข่ายกระทำร่วมกัน ดังนั้น แม้ว่าจะต้องเสียเวลามากกับความพยายามในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน แต่ก็จำเป็นจะต้องทำให้เกิดขึ้น หรือถ้าสมาชิกมีวิสัยทัศน์ส่วนตัวอยู่แล้ว ก็ต้อง

ปรับให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของเครือข่ายให้มากที่สุดแม้จะไม่ซ้อนทับกันแบบสนิทจนเป็นภาพเดียวกัน แต่อย่างน้อยก็ควรสอดรับไปในทิศทางเดียวกัน

ความสนใจหรือผลประโยชน์ร่วมกัน (mutual interests/benefits)

คำว่าผลประโยชน์ในที่นี้ครอบคลุมทั้งผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและผลประโยชน์ไม่ใช่ตัวเงิน เป็นความต้องการ (need) ของมนุษย์ในเชิงปัจเจก อาทิเช่นเกียรติยศ ชื่อเสียง การยอมรับ โอกาสใน ความก้าวหน้า ความสุข ความพึงพอใจ ฯลฯ

สมาชิกของเครือข่ายเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาที่ต่างก็มีความต้องการเป็นของตัวเอง (human needs) ถ้าการเข้าร่วมในเครือข่ายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเขาหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน ก็จะเป็นแรงจูงใจให้เขามีสวนร่วมในเครือข่ายมากขึ้น

ดังนั้น ในการที่จะดึงใครสักคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่าย จำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่เขาจะได้รับจากการเข้าร่วม ถ้าจะให้ดีต้องพิจารณาล่วงหน้าก่อนที่จะร้องขอ ลักษณะของผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับอาจแตกต่างกัน แต่ควรต้องให้ทุกคนและต้องเพียงพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้เขาเข้ามามีส่วนร่วมในทางปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เป็นเข้ามาเป็นเพียงไม้ประดับ เนื่องจากมีตำแหน่งในเครือข่าย แต่ไม่ได้ร่วมปฏิบัติภารกิจ เมื่อใดก็ตามที่สมาชิกเห็นว่าเขาเสียประโยชน์มากกว่าได้ หรือเมื่อเขาได้ในสิ่งที่ต้องการเพียงพอแล้ว สมาชิกเหล่านั้นก็จะออกจากเครือข่ายไปในที่สุด

การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (stakeholders participation)

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย เป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ดังนั้น สถานะของสมาชิกในเครือข่ายควรมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนอยู่ในฐานะ “หุ้นส่วน (partner)” ของเครือข่าย เป็นความสัมพันธ์ในแนวนอน (horizontal relationship) คือความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน มากกว่าความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (vertical relationship) ในลักษณะเจ้านายลูกน้อง ซึ่งบางครั้งก็ทำได้ยากในทางปฏิบัติเพราะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดของสมาชิกในเครือข่ายโดยการสร้างบริบทแวดล้อมอื่นๆ เข้ามาประกอบ แต่ถ้าทำได้จะสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายมาก

การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship)

องค์ประกอบที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ ($1+1 > 2$) มากกว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อต่างคนต่างอยู่

การเกื้อหนุนพึ่งพากัน (interdependence)

เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน การที่สมาชิกเครือข่ายตกอยู่ในสภาวะจำกัดทั้งด้านทรัพยากร ความรู้ เงินทุน กำลังคน ฯลฯ ไม่สามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยตนเองโดยปราศจากเครือข่าย จำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การทำให้หุ้นส่วนของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่น จำเป็นต้องทำให้หุ้นส่วนแต่ละคนรู้สึกว่าเขาถือหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งออกไปจะทำให้เครือข่ายล้มลงได้ การดำรงอยู่ของหุ้นส่วนแต่ละคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของเครือข่าย การเกื้อหนุนพึ่งพากันในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

การมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงแลกเปลี่ยน (interaction)

หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้ว ก็ไม่ต่างอะไรกับก้อนหินแต่ละก้อนที่รวมกันอยู่ในกอง แต่ละก้อนก็อยู่ในกองอย่างเป็นอิสระ ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทางการเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนาร่วมกัน โดยที่ผลของการปฏิสัมพันธ์นี้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามมาด้วย

ลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกควรเป็นการแลกเปลี่ยนกัน (reciprocal exchange) มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับฝ่ายเดียว (unilateral exchange) ยิ่งสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใดก็จะเกิดความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ทำให้การเชื่อมโยงแน่นแฟ้นมากขึ้น มีการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

องค์ประกอบข้างต้นไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์ในการนำไปช่วยจำแนกระหว่างเครือข่ายแท้กับเครือข่ายเทียมเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่จะมีผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายด้วย

การก่อเกิดของเครือข่าย

เครือข่ายแต่ละเครือข่าย ต่างมีจุดเริ่มต้น หรือถูกสร้างมาด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน แบ่งชนิดของเครือข่ายออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. เครือข่ายที่เกิดโดยธรรมชาติ

เครือข่ายชนิดนี้มักเกิดจากการที่ผู้คนมีใจตรงกัน ทำงานคล้ายคลึงกันหรือประสบกับสภาพปัญหาเดียวกันมาก่อน เข้ามารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ ร่วมกันแสวงหาทางเลือกใหม่ที่ดีกว่า การดำรงอยู่ของกลุ่มสมาชิกในเครือข่ายเป็นแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นภายในตัวสมาชิกเอง (ฉันทะ) เครือข่ายเช่นนี้มักเกิดขึ้นในพื้นที่ อาศัยความเป็นเครือญาติ เป็นคนในชุมชนหรือมาจากภูมิสำเนาเดียวกันที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มโดยจัดตั้งเป็นชมรมที่มีกิจกรรมร่วมกันก่อน เมื่อมีสมาชิกเพิ่มขึ้นจึงขยายพื้นที่ดำเนินการออกไป หรือมีการขยายเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ของกลุ่มมากขึ้น ในที่สุดก็พัฒนาขึ้นเป็นเครือข่ายเพื่อให้ครอบคลุมต่อความต้องการของ

สมาชิกได้กว้างขวางขึ้น เครือข่ายประเภทนี้ มักใช้เวลาก่อร่างสร้างตัวที่ยาวนาน แต่เมื่อเกิดขึ้นแล้ว มักจะเข้มแข็ง ยั่งยืน และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น

2. เครือข่ายจัดตั้ง

เครือข่ายจัดตั้งมักจะมี ความเกี่ยวข้องกับนโยบายหรือการดำเนินงานของภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ การจัดตั้งอยู่ในกรอบความคิดเดิมที่ใช้กลไกของรัฐผลักดันให้เกิดงานที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว และส่วนมากภาคีหรือสมาชิกที่เข้าร่วมเครือข่ายมักจะไม่ได้อาศัยพื้นฐาน ความต้องการ ความคิด ความเข้าใจ หรือมุมมองในการจัดตั้งเครือข่ายที่ตรงกันมาก่อนที่จะเข้ามารวมตัวกัน เป็นการทำงานเฉพาะกิจชั่วคราวที่ไม่มีความต่อเนื่อง และมักจะจางหายไปไปในที่สุด เว้นแต่ว่าเครือข่ายจะได้รับการชี้แนะที่ดี ดำเนินงานเป็นขั้นตอนจนสามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดเป็นความผูกพันระหว่างสมาชิกจนนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายที่แท้จริง อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากลุ่มสมาชิกจะยังคงรักษาสถานภาพของเครือข่ายไว้ได้ แต่มีแนวโน้มที่จะลดขนาดของเครือข่ายลงเมื่อเปรียบเทียบกับระยะก่อตั้ง

3. เครือข่ายวิวัฒนาการ

เป็นการถือกำเนิดโดยไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติตั้งแต่แรก และไม่ได้เกิดจากการจัดตั้งโดยตรง แต่มีกระบวนการพัฒนาผสมผสานอยู่ โดยเริ่มที่กลุ่มบุคคล/องค์กรมารวมกันด้วยวัตถุประสงค์กว้างๆ ในการสนับสนุนกันและเรียนรู้ไปด้วยกัน โดยยังไม่ได้สร้างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่ชัดเจนนัก หรืออีกลักษณะหนึ่งคือถูกจุดประกายความคิดจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการได้รับฟัง หรือการไปได้เห็น การดำเนินงานของเครือข่ายอื่นๆ มา แล้วเกิดความคิดที่จะรวมตัวกัน สร้างพันธสัญญาเป็นเครือข่ายช่วยเหลือและพัฒนาตนเอง เครือข่ายที่ว่านี้แม้จะไม่ได้เกิดจากแรงกระตุ้นภายในโดยตรงตั้งแต่แรก แต่ถ้าสมาชิกมีความตั้งใจจริงที่เกิดจากจิตสำนึกที่ดี เมื่อได้รับการกระตุ้นและสนับสนุน ก็จะสามารถพัฒนาต่อไปจนกลายเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งทำนองเดียวกันกับเครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เครือข่ายในลักษณะนี้พบเห็นอยู่มากมาย เช่น เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายโรงเรียนสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น

ปรัชญาการสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายต้องคำนึงถึงเสมอว่า “เครือข่าย” เป็นกระบวนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ การนำเครือข่ายต้องมี LINK หมายถึง “การเชื่อมโยง”

L – Learning การเรียนรู้

I – Investment การลงทุน

N – Nature การฟูมฟักบำรุง

G (K) – Give การรักษาสัมพันธภาพ ซึ่งรวมกันเป็นคำว่า LINK หมายถึงการเชื่อมโยง

การสร้างเครือข่าย (Networking)

การสร้างเครือข่าย หมายถึงการทำให้มีการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อน ที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าสร้างการคบค้าสมาคมแบบพึ่งพิง นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายต้องไม่ใช่การสร้างระบบติดต่อด้วยการเผยแพร่ข่าวสารแบบทางเดียว เช่นการส่งจดหมายข่าวไปให้สมาชิกตามรายชื่อ แต่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย

ความจำเป็นที่ต้องมีเครือข่าย

การพัฒนางานหรือการแก้ปัญหาใดๆที่ใช้วิธีดำเนินงานในรูปแบบที่สืบทอดกันเป็นวัฒนธรรมภายในกลุ่มคน หน่วยงาน หรือองค์กรเดียวกัน จะมีลักษณะไม่ต่างจากการปิดประเทศที่ไม่มีการติดต่อสื่อสารกับภายนอก การดำเนินงานภายใต้กรอบความคิดเดิม อาศัยข้อมูลข่าวสารที่ไหลเวียนอยู่ภายใน ใช้ทรัพยากรหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่พอจะหาได้ใกล้มือ หรือถ้าจะออกแบบใหม่ก็ต้องใช้เวลานานมาก จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานอย่างยิ่งและไม่อาจแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ การสร้าง “เครือข่าย” สามารถช่วยแก้ปัญหาข้างต้นได้ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลและองค์กรได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารรวมทั้งบทเรียนและประสบการณ์กับบุคคลหรือองค์กรที่อยู่นอกหน่วยงานของตน ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ให้ความร่วมมือและทำงานในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เหมือนการเปิดประตูสู่โลกภายนอก

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครือข่าย เพื่อความยั่งยืน

1. สมาชิกที่เข้าร่วม ต้องเข้าใจเป้าหมายในการรวมตัวกันว่าจะก่อให้เกิดความสำเร็จในภาพรวม
2. สร้างการยอมรับในความแตกต่างระหว่างสมาชิก ยอมรับในรูปแบบและวัฒนธรรมองค์กรของสมาชิก
3. มีกิจกรรมสม่ำเสมอและมากพอที่จะทำให้สมาชิกได้ทำงานร่วมกัน เป็นกิจกรรมที่ต้องแน่ใจว่าทำได้ และกระจายงานได้ทั่วถึง ควรเลือกกิจกรรมที่ง่ายและมีแนวโน้มประสบความสำเร็จ อย่าทำกิจกรรมที่ยากโดยเฉพาะครั้งแรกๆ เพราะถ้าทำไม่สำเร็จอาจทำให้เครือข่ายที่เริ่มก่อตัวเกิดการแตกสลายได้
4. จัดให้มีและกระตุ้นให้มีการสื่อสารระหว่างกันอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ
5. สนับสนุนสมาชิกทุกกลุ่ม และทุกด้านที่ต้องการความช่วยเหลือ เน้นการช่วยเหลือกลุ่มสมาชิกที่ยังอ่อนแอให้สามารถช่วยตนเองได้
6. สร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรในเครือข่าย
7. สนับสนุนให้สมาชิกได้พัฒนางานอย่างเต็มกำลังตามศักยภาพและความชำนาญที่มีอยู่ โดยร่วมกันตั้งเป้าหมายในการพัฒนางานให้กับสมาชิกแต่ละกลุ่ม ส่งผลให้สมาชิกแต่ละกลุ่มมีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เป็นพื้นฐานในการสร้างความหลากหลายและเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

8. สร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ระหว่างบุคลากรทุกระดับของสมาชิกในเครือข่ายในลักษณะ ความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน

9. จัดกิจกรรมให้สมาชิกใหม่ของเครือข่าย เพื่อเชื่อมต่อกับคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ในการสืบทอด ความเป็นเครือข่ายต่อไป

10. จัดให้มีเวทีระหว่างคนทำงานเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาในการทำงานด้านต่าง ๆ อย่าง สม่่าเสมอ รวมทั้งการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

11. จัดให้มีช่องทางการทำงานร่วมกัน การสื่อสารที่ง่ายต่อการเข้าถึงที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน เช่น สร้างระบบการส่งต่องาน และสร้างเว็บไซต์เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายเข้าด้วยกัน

ผู้จัดการเครือข่าย

มีหน้าที่ในการดูแลรักษาเครือข่ายดังต่อไปนี้

1. ช่วยสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นสมาชิกรวมตัวกันทำงาน โดยมีกิจกรรมเป็นสื่อ เช่นการประชุม ประจำปี การจัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูล การแก้ปัญหาาร่วมกัน การวางแผนและดำเนินการจัดกิจกรรมใหม่

2. สมาชิกแกนนำต้องเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารระหว่างกัน ส่งข่าวผ่านจดหมาย ข่าวของ เครือข่าย มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เก็บรวบรวมข้อมูลและตั้งเป็นศูนย์ข้อมูลของเครือข่าย เพื่อให้สมาชิกเข้าถึง

3. สร้างความรักความผูกพันและความไว้วางใจระหว่างคนในกลุ่มสมาชิก เริ่มจัดกิจกรรม ง่ายๆที่มีโอกาสประสบความสำเร็จร่วมกันก่อน มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในกลุ่ม สมาชิกเป็นประจำ จัดเวทีให้มีการพูดคุยกันอย่างตรงไปตรงมาเมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งระหว่างกลุ่ม สมาชิก จัดกิจกรรมส่งต่องานที่เกี่ยวข้อง

4. จัดให้มีกระบวนการตัดสินใจโดยให้สมาชิกทุกกลุ่มมีส่วนร่วม พยายามสร้างสภาพแวดล้อม ให้มี

การเสนอความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ ไม่รวบอำนาจ ควรแบ่งกันเป็นผู้นำตามความถนัด ทำการรวบรวม ข้อมูลจากสมาชิกทุกกลุ่มก่อนการตัดสินใจเพื่อทำให้เกิดการยอมรับและเต็มใจที่จะนำผลการตัดสินใจ ของเครือข่ายไปปฏิบัติ

5. วางแผนในการประสานงานระหว่างสมาชิก และเชื่อมต่อกับเครือข่ายอื่นๆ จัดระบบการ ประสานงานให้คล่องตัวและทั่วถึง การประสานงานถือเป็นหน้าที่หลักของสมาชิกแกนนำ เป็นเครื่องมือที่ ใช้ในการสนับสนุนทุกระดับให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณสมบัติของกลุ่มสมาชิกแกนนำ

การพัฒนาสมาชิกแกนนำที่มีประสิทธิภาพ จะเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่กลุ่มสมาชิกเครือข่ายอื่นๆ เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือจากคนภายนอก เป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้คนภายนอกอยากเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเครือข่ายมากขึ้น สมาชิกแกนนำจะต้องมีการพัฒนากลุ่มเพื่อให้มีความเข้มแข็ง มีวุฒิภาวะสูง ความเป็นทีม ประสิทธิภาพสูง มีการรวมตัวของสมาชิกในกลุ่มสูง มีการสื่อสารทั่วถึงและโปร่งใส มีความไวเนื้อเชื่อใจระหว่างสมาชิก ใช้กระบวนการการตัดสินใจแบบให้ทุกคนมีส่วนร่วม เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการประสานงานระหว่างสมาชิกให้ครบถ้วนไม่ตกหล่นและเป็นเอกภาพ ประสานงานกับองค์กรภายนอกเครือข่ายได้เป็นอย่างดี

การรักษาเครือข่าย

ทราบดีว่าการกิจเครือข่ายยังไม่สำเร็จย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาเครือข่ายไว้ ประคับประคองให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ และบางกรณีหลังจากเครือข่ายได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายแล้ว ก็จำเป็นต้องรักษาความสำเร็จของเครือข่ายไว้ หลักการรักษาความสำเร็จของเครือข่าย มีดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมร่วมที่ดำเนินอย่างต่อเนื่อง
2. มีการรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย
3. กำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจ
4. จัดหาทรัพยากรสนับสนุนเพียงพอ
5. ให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหา
6. มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

1. การจัดกิจกรรมร่วมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

เครือข่ายจะก้าวไปสู่ช่วงชีวิตที่ถดถอยหากไม่มีกิจกรรมใดๆ ที่สมาชิกของเครือข่ายสามารถกระทำร่วมกัน ทั้งนี้เนื่องจาก เมื่อไม่มีกิจกรรมก็ไม่มีกลไกที่จะดึงสมาชิกเข้าหากัน สมาชิกของเครือข่ายก็จะไม่มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กัน เมื่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกลดลงก็ส่งผลให้เครือข่ายเริ่มอ่อนแอ สมาชิกจะเริ่มสงสัยในการคงอยู่ของเครือข่าย บางคนอาจพาลคิดไปว่าเครือข่ายล้มเลิกไปแล้ว ความยั่งยืนของเครือข่ายจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้มีการจัดกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งกิจกรรมดังกล่าวกลายเป็นแบบแผน (pattern) ของการกระทำที่สมาชิกของเครือข่ายยอมรับโดยทั่วกัน ด้วยเหตุนี้ การที่จะรักษาเครือข่ายไว้ได้ต้องมีการกำหนดโครงสร้างและตารางกิจกรรมไว้ให้ชัดเจน ทั้งในแง่ของเวลา ความถี่ และต้องเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจเพียงพอที่จะดึงดูดสมาชิกให้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องเป็นกิจกรรมเดียวที่ใช้สำหรับสมาชิกทุกคน ในสำรวจดูความต้องการเฉพาะของสมาชิกในระดับย่อยลงไปในแต่ละคนและแต่ละกลุ่ม กล่าวคือควรจะมีกิจกรรมย่อยที่หลากหลายเพียงพอที่จะตอบสนองความสนใจของสมาชิกกลุ่มย่อยในเครือข่ายด้วย โดยที่กิจกรรมเหล่านี้ก็ยังคงอยู่ในทิศทางที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของเครือข่าย กิจกรรมเหล่านี้อาจจัดในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การวางแผน

งานร่วมกัน การพบปะเพื่อประเมินผลร่วมกันประจำทุกเดือน ฯลฯ หรือจัดในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น จัดกีฬาสนทนาระหว่างสมาชิก จัดงานประเพณีท้องถิ่นร่วมกัน เป็นต้น ในกรณีที่เครือข่ายครอบคลุมพื้นที่ที่กว้างขวางมาก กิจกรรมไม่ควรรวมศูนย์อยู่เฉพาะส่วนกลาง ควรกระจายจุดพบปะสังสรรค์หมุนเวียนกันไปเพื่อให้สมาชิกเข้าร่วมได้โดยสะดวก

2. การรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย

สัมพันธภาพที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งในการรักษาเครือข่ายให้ยั่งยืนต่อไป ความสัมพันธ์ที่ดีเป็นเสมือนน้ำมันที่คอยหล่อลื่นการทำงานร่วมกันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น เมื่อใดที่สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกบาดหมางไม่เข้าใจกัน หรือเกิดความขัดแย้งระหว่างกันโดยหาข้อดกลงไม่ได้ สัมพันธภาพ ระหว่างสมาชิกก็จะเริ่มแตกร้า ซึ่งหากไม่มีการแก้ไขอย่างทันท่วงที ก็จะนำไปสู่ความเสื่อมถอยและความสิ้นสุดลงของเครือข่ายได้ ดังนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมที่มีจุดประสงค์เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกโดยเฉพาะ และควรจัดอย่างสม่ำเสมอไม่ใช่จัดในช่วงที่มีปัญหาเกิดขึ้นเท่านั้น

นอกจากนี้สมาชิกของเครือข่ายพึงตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสัมพันธภาพ เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งหรือความไม่เข้าใจกันที่อาจเกิดขึ้น สมาชิกควรแสดงความเป็นมิตรต่อกัน เมื่อเกิดความขัดแย้งต้องรีบแก้ไขและดำเนินการไกล่เกลี่ยให้เกิดความเข้าใจกันใหม่ นอกจากนี้ควรมีมาตรการป้องกันปัญหาก่อนที่จะเกิดความขัดแย้งระหว่างกัน เช่น ในการจัดโครงสร้างองค์กรควรแบ่งอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน และไม่ซ้ำซ้อน การกำหนดเป้าหมายการทำงานที่สมาชิกยอมรับร่วมกัน การจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ การกำหนดผู้นำที่เหมาะสม การกำหนดกติกาอันเป็นที่ยอมรับร่วมกัน เป็นต้น

3. การกำหนดกลไกสร้างระบบใจ

สมาชิกจะยังเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายตราบนานเท่าที่ยังมีสิ่งจูงใจเพียงพอที่จะดึงดูดให้เข้าไปมีส่วนร่วม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดกลไกบางประการที่จะช่วยจูงใจให้สมาชิกเกิดความสนใจอยากเข้ามีส่วนร่วม ซึ่งตามทฤษฎีแรงจูงใจแล้ว ปัจเจกต่างก็มีสิ่งจูงใจที่ต่างกัน ดังนั้นควรทำการวิเคราะห์เพื่อแบ่งชี้ถึงแรงจูงใจที่แตกต่างหลากหลายในแต่ละบุคคล แล้วทำการจัดกลุ่มของสิ่งจูงใจที่ใกล้เคียงกัน ออกเป็นกลุ่ม ๆ อาทิ ค่าตอบแทน เกียรติยศชื่อเสียง การยอมรับ ฯลฯ อันจะนำไปสู่มาตรการในการสร้างแรงจูงใจสำหรับบุคคลในแต่ละกลุ่มอย่างเฉพาะเจาะจง

ถ้าจำเป็นจะต้องให้ค่าตอบแทนเพื่อเป็นสิ่งจูงใจ ควรเป็นการแลกเปลี่ยนกับผลงานมากกว่าการให้ผลตอบแทนในลักษณะเหมาจ่าย กล่าวคือผู้ที่รับค่าตอบแทนต้องสร้างผลงานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน โดยผลงานที่ได้ต้องสนับสนุนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเครือข่าย และควรมีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจน เพื่อสร้างทักษะผูกพันระหว่างผู้รับทุนและผู้ให้ทุน การให้ค่าตอบแทนก็ไม่ควรให้ทั้งหมดในงวดเดียว ทั้งนี้เพื่อให้มีการปรับลดค่าตอบแทนได้หากผู้รับทุนไม่ดำเนินการตามสัญญา

ในกรณีที่ต้องการให้เกียรติยศและชื่อเสียงเป็นสิ่งจูงใจโดยเฉพาะในงานพัฒนาสังคมที่มักจะไม่มีค่าตอบแทนการดำเนินงาน จำเป็นต้องหาสิ่งจูงใจอื่นมาชดเชยสิ่งตอบแทนที่เป็นตัวเงิน ตามทฤษฎีของ Maslow ความต้องการการยกย่องจากผู้อื่น (esteem needs) ที่อยู่ในรูปของอำนาจเกียรติยศชื่อเสียงหรือสถานะทางสังคม เป็นสิ่งที่นำมาใช้จูงใจได้ อาจทำเป็นรูป “สัญลักษณ์” บางอย่าง ที่สื่อถึงการได้รับเกียรติยศ การยกย่องและมีคุณค่าทางสังคม เช่น การประกาศเกียรติยศ เข็มเชิดชูเกียรติ โล่เกียรติยศ เป็นต้น โดยสัญลักษณ์เหล่านี้ต้องมีคุณค่าเพียงพอให้เขาปรารถนาอยากที่จะได้ และควรมีเกียรติยศหลายระดับที่จูงใจสมาชิกเครือข่ายให้ร่วมมือลงแรงเพื่อไต่เต้าไปสู่ระดับที่สูงขึ้นต่อไป ซึ่งจะช่วยให้เกิดความต่อเนื่อง และควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่รายชื่อคนกลุ่มนี้อย่างกว้างขวาง

4. การจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ

หลายเครือข่ายต้องหยุดดำเนินการไป เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงานที่เพียงพอ ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และบุคลากร ที่สำคัญคือเงินทุนในการดำเนินงานซึ่งเปรียบเสมือนเลือดที่ไหลเวียนหล่อเลี้ยงเครือข่ายให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ เมื่อขาดเงินทุนเพียงพอที่จะจุนเจือ เครือข่ายอาจต้องปิดตัวลงในที่สุด หากได้รับการสนับสนุนจะต้องมีระบบตรวจสอบการใช้จ่ายอย่างรัดกุม และมีการรายงานผลเป็นระยะ หากการดำเนินงานไม่คืบหน้าอาจให้ระงับทุนได้

5. การให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหา

เครือข่ายอาจเกิดปัญหาระหว่างการดำเนินงานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายที่เพิ่งเริ่มดำเนินการใหม่ๆ การมีที่ปรึกษาที่ดีคอยให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือจะช่วยให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ และช่วยหนุนเสริมให้เครือข่ายเกิดความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ควรมีที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ เป็นแหล่งข้อมูลให้ศึกษาค้นคว้า และช่วยอบรมภาวะการเป็นผู้นำให้กับสมาชิกเครือข่าย

6. การสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

องค์กรหรือเครือข่ายที่เคยประสบความสำเร็จกลับต้องประสบกับความล้มเหลวอย่างรุนแรงเมื่อเวลาผ่านไป เพราะไม่ได้“สร้างคน” ขึ้นมารับไม้ผลัดต่อจากคนรุ่นก่อนเพื่อสานต่อภารกิจของเครือข่าย จำเป็นต้องสร้างผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง เครือข่ายต้องคัดเลือกคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ทั้งด้านความรู้ความสามารถ การมีประสบการณ์ร่วมกับเครือข่ายและที่สำคัญ คือเป็นที่ยอมรับนับถือและสามารถเป็นศูนย์รวมใจของคนในเครือข่ายได้ ดำเนินการให้คนเหล่านี้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการทำหน้าที่เป็นสมาชิกแกนหลัก เพื่อสืบสานหน้าที่ต่อไปเมื่อสมาชิกแกนหลักต้องหมดวาระไป